

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-66>

УДК 368.9.06

Іжевський Павло Григорович

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій,
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6457-399X>**Крушинська Алла Вікторівна**

кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку,
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0523-3423>**Pavlo Izhevskiy, Alla Krushynska**

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

**ДОБРОВІЛЬНЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ
ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ВІЙНИ****VOLUNTARY HEALTH INSURANCE AS A TOOL
OF SOCIAL STABILITY IN WAR CONDITIONS**

Анотація. У статті розглянуто трансформацію ринку добровільного медичного страхування (ДМС) в Україні в умовах повномасштабного воєнного вторгнення. Досліджено основні тенденції розвитку ДМС, зокрема вплив інфляційних процесів, посилення попиту на послуги охорони здоров'я та адаптацію страхових компаній до умов воєнного часу. Проведено аналіз страхових премій та виплат щодо 10 провідних страхових компаній, а також реальних та номінальних їх значень по ринку ДМС загалом за період 2014–2024 рр. Проведено аналіз динаміки ДМС в контексті змін страхових пакетів, переорієнтацію цільової аудиторії та цифровізацію сервісів. Розглянуто інноваційні підходи, що впроваджуються з метою підвищення доступності медичних послуг через залучення можливостей ДМС. Обґрунтовується перспективність подальшого розвитку ринку за умови стратегічної підтримки держави, гнучкості страхових механізмів та зміцнення довіри населення.

Ключові слова: добровільне медичне страхування, соціальна стабільність, воєнний стан, система охорони здоров'я, страхові послуги, доступ до медичної допомоги, страхування в умовах кризи.

Summary. The article explores the transformation of the voluntary health insurance (VHI) market in Ukraine during the full-scale war, focusing on its increasing importance as both a financial and social safety net. It emphasizes the critical role of VHI in complementing the strained public healthcare system, especially in supporting employees of critical infrastructure, internally displaced persons, volunteers, and humanitarian workers. The study provides a detailed analysis of key market trends, including the inflation-adjusted growth of insurance premiums and claims, the redistribution of risks, and structural shifts in consumer behavior. The authors underline the need to evaluate the development of the VHI market in dynamic terms, with a clear distinction between nominal and real growth figures, in order to understand the genuine expansion of insurance coverage versus inflationary distortions. Furthermore, the paper highlights significant operational and strategic challenges faced by insurers during wartime, such as a reduction in corporate insurance budgets, increasing claims due to injury and stress-related conditions, and the exclusion of war-related risks from coverage. The article also discusses the gradual reconfiguration of insurance portfolios, the shift toward individual digital products, and the growth of demand for telemedicine, mental health support, and rehabilitation services. In this context, the importance of innovation is emphasized—particularly the integration of mobile applications, cloud data storage, AI-driven service models, and flexible product designs tailored to new risk environments. In addition, the study outlines prospects for further development of the VHI sector, including public-private cooperation models, enhancement of the regulatory environment, and the adoption of international

best practices for post-war healthcare reconstruction. Special attention is paid to the role of VHI in shaping social resilience, ensuring continued access to medical services, and supporting national recovery through the protection of human capital. Ultimately, the article argues that the war has become a catalyst for the modernization of the Ukrainian insurance sector, reaffirming the strategic value of VHI as an integral component of the national security and public health framework.

Keywords: voluntary health insurance, social stability, martial law, health care system, insurance services, access to medical care, insurance in times of crisis.

Постановка проблеми. Воєнні дії, що тривають на території України, створили безпрецедентні виклики для системи охорони здоров'я, соціального захисту населення та фінансових інститутів. В умовах значного навантаження на державний бюджет, руйнування інфраструктури та зростання потреб у медичних послугах, зростає актуальність альтернативних механізмів забезпечення доступу громадян до якісної медичної допомоги. Одним із таких інструментів є добровільне медичне страхування (ДМС), яке покликане доповнювати державну систему охорони здоров'я, сприяючи зниженню соціальної напруги та підвищенню стійкості суспільства до зовнішніх і внутрішніх криз.

У воєнний період ДМС виконує не лише фінансову, а й важливу соціальну функцію – забезпечує гарантії медичного обслуговування для окремих категорій громадян, зокрема, працівників критичної інфраструктури, бізнесу, волонтерських та гуманітарних організацій. Його розвиток у кризових умовах потребує глибшого аналізу трансформацій ринку, адаптаційної здатності страхових компаній, а також зміни споживчих пріоритетів. У цьому контексті добровільне медичне страхування набуває рис соціального стабілізатора та інструменту підтримки громадського здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика добровільного медичного страхування в Україні привертала увагу дослідників ще задовго до повномасштабного вторгнення, зокрема в контексті реформування системи охорони здоров'я, взаємодії державного та приватного секторів, а також розвитку фінансових інструментів соціального захисту. У працях українських та зарубіжних авторів досить ґрунтовно розглядалися економічні та організаційні аспекти функціонування ринку ДМС, моделі його регулювання, поведінкові характеристики споживачів, а також питання ефективності медичних послуг, що надаються застрахованим особам. Разом із тим, наявний масив досліджень базується переважно на довоєнних умовах господарювання, що докорінно відрізняються від реалій сьогодення. Повномасштабне військове вторгнення РФ в Україну створило безпрецедентні виклики для всієї системи охорони здоров'я та страхування, змінивши поведінкові, соціальні та економічні орієнтири як споживачів, так і постачальників страхових та медичних послуг. Окремі з них висвітлені у працях В.А. Борисової [8], Н. Василевської [9], В. Ерасова [10], П. Пшеничного [11], В.Тохимчука й

І. Панкратова [15], Л. Баранник та С. Качули [7] та ряду інших. Не зважаючи на широке представлення в науковій літературі, тема добровільного медичного страхування в Україні потребує глибшого та більш різностороннього вивчення з урахуванням воєнного стану, адаптації страхових продуктів до нових запитів, а також довгострокових наслідків трансформації ринку. Зважаючи на зазначене вище, актуалізується необхідність переосмислення традиційних підходів до аналізу ДМС в умовах кризових явищ і пошуку нових стратегій забезпечення його сталого розвитку.

Мета статті полягає в дослідженні ролі добровільного медичного страхування як чинника соціальної стабільності в умовах війни завдяки аналізу основних тенденцій функціонування та окресленням перспектив і механізмів посилення його впливу на суспільну безпеку й добробут населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страховий ринок як складова фінансового сектору національного господарства суттєво впливає на подолання економічних та соціальних наслідків повномасштабного вторгнення в Україну. Ефективність роботи страхової галузі та її спроможність гальмується рядом перепон сформованих військово-політичною нестабільністю, що зменшують можливості перерозподілу ризиків та наявного капіталу на підтримку економічної системи держави. В Україні спостерігається негативна динаміка зниження можливостей страхування щодо підтримки національної фінансової безпеки за такими показниками як обсяги страхових премій і формування страхових резервів, співвідношення між страховими внесками та ВВП, їх залежність від зміни чисельності населення за останній період.

Серед нагальних економічних проблем обумовлених війною, які під силу розв'язати за допомогою ресурсів страхового ринку, варто виділити економічну відбудову та розвиток стратегічних галузей національного господарства через страхування кредитних та інвестиційних ризиків, виконання зобов'язань страховиками в умовах воєнного стану та після його завершення, забезпечення фінансування системи охорони здоров'я на основі добровільного страхування [5].

Організація економічного співробітництва в своєму аналізі впливу повномасштабного вторгнення росії в Україну вказує на цілу низку чинників, що впливають на глобальний страховий ринок, серед них існують прямі – підвищення

вартості страхування майна, підвищені ризики в морському страхуванні та авіаційному страхуванні, зростання кредитних, політичних та кібер ризиків. Серед непрямих, що суттєво впливають на страховиків – посилення інфляційного тиску, очікування підвищення процентної ставки та нестабільності на фінансових ринках [2]. Непрямі чинники призводять до вищих виплат за майновими видами страхування та зростання витрат за довгостроковими видами страхування, що в загальному негативно впливає на маржу страховика посилюючи вразливість за рахунок нестабільності в його інвестиційній діяльності – послаблення інвестиційного портфеля через негативні тенденції на ринках акцій.

В Україні війна внесла корективи щодо функціонування страхового ринку в цілому ряді аспектів, але не торкнулася дії полісів страхування з введенням воєнного стану в Україні, на відміну зі стандартними форс-мажорними умовами, які за аналогією використовуються в інших видах договорів. Проте, страхові компанії, як правило, не покривають «воєнні» ризики та виключають із території страхування зони бойових дій та непідконтрольні уряду території [3]. Опираючись на аналіз змін нормативної бази України в розрізі функціонування різних видів страхування у сфері охорони здоров'я ґрунтовно висвітлених Н.С. Василевською [9] зосередимось на актуалізації існуючих проблем надання медичних послуг, що пов'язані з російською агресією та введенням воєнного стану в Україні. Застосовувавши санкції проти росії, зокрема, обмеження та припинення фінансових операцій із конкретними особами й організаціями, мережі обміну платіжними повідомленнями, обмежуючи та в подальшому забороняючи окремі види страхування /перестрахування на територіях окупованих агресором дали можли-

вість поступово сформувати новий ринок та тип взаємовідносин між страховиками без його участі.

В цих умовах, міжнародним та українським страховим компаніям необхідно застосовувати інноваційні методи роботи для збереження своєї діяльності й покладених на них економічних та суспільних функцій. В довоєнний період серед функцій, що визначалися як об'єкт інновацій, виділяли в сфері страхування [4]:

- створення нової послуги (страхування «рівний-рівному»; впровадження телематики в автострахуванні; розумні контракти з використанням блокчейну тощо) для забезпечення бізнес-процесів продуктування послуг;

- просування та доставки до споживача (онлайн страхування; онлайн-агрегатори страхування; мобільні додатки) для забезпечення бізнес-процесів доправлення;

- інформатизації та зв'язку (впровадження сервіс-орієнтованої архітектури, зберігання даних, хмарних сервісів, CRM систем) в бізнес-процесах зберігання, передачі й використанні даних;

- розвитку бізнес-процесів та нових страхових продуктів (створення інноваційних підрозділів, проєктних офісів та краудсорсингу).

Соціально-економічний потенціал медичного страхування включає в себе спроможність використання ресурсів, що не мають фінансового вираження. Зокрема, В.І. Ерастов, провівши PEST-аналіз, визначив політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, які впливають на успішне функціонування страхових компаній у кризовий період в Україні [10].

За останній період, реалізація інновацій на страховому ринку України в межах згаданих тенденцій активно здійснюється в напрямі добровільного медичного страхування, яке відновлює свої довоєнні позиції (табл. 1).

Таблиця 1 – Рівень страхових премій та виплат у TOP-10 страхових компаній з ДМС в Україні за 2021–2024 роки

№ з/п	Страхова компанія	Премії, тис. грн		Виплати, тис. грн		Рівень виплат, %		Темп росту, %		
		2021	2024	2021	2024	2021	2024	Премії	Виплати	Рівень виплат
1	УНІКА	807542	1262968	535213	770890	66,28	61,04	156,40	144,03	92,10
2	ІНГО	543594	714136	334385	491469	61,51	68,82	131,37	146,98	111,88
3	UNIVERSALNA	142239	731101	61009	417459	42,89	57,10	513,99	684,26	133,13
4	ARX	460477	441584	207342	307335	45,03	69,60	95,90	148,23	154,57
5	ВУСО	94779	685865	49964	436291	52,72	63,61	723,65	873,21	120,67
6	ТАС СГ	237876		153430	293625	64,50	57,37	215,14	191,37	88,95
7	УСГ	301583		180250	283869	59,77	63,97	147,14	157,49	107,03
8	PZU УКРАЇНА	169135	325994	96957	235250	57,33	72,16	192,74	242,63	125,89
9	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	144854	346385	511776	173677	36,78	50,14	239,13	326,03	136,34
10	КРАЇНА	209788	178899	443741	143001	75,46	79,93	85,28	90,33	105,93

Джерело: сформовано авторами на основі [12]

За досліджуваний період ринок добровільного медичного страхування (ДМС) в Україні зазнав істотних трансформацій під впливом повномасштабної війни. Аналіз даних щодо 10 провідних страхових компаній дозволяє виявити як спільні риси, так і специфіку окремих суб'єктів страхового ринку у відповідь на кризові виклики. Загалом, у 2024 році, порівняно з 2021 роком, обсяг отриманих страхових премій за ДМС зріс у всіх компаніях, крім СК «ARX» та «КРАЇНА», де спостерігається зниження їх обсягів на 4,1% та 14,7% відповідно. Найбільший приріст премій демонструють компанії UNIVERSALNA (+414,0%) та ВУСО (+623,7%), що ймовірно, зумовлено розширенням клієнтської бази, активізацією корпоративного страхування, а також зміною фокусу на медичні ризики в умовах воєнної нестабільності. Значне зростання обсягів страхових виплат простежується за аналізованими компаніями без виключень, що свідчить про посилення ролі ДМС як механізму соціального захисту в умовах дефіциту публічних медичних ресурсів. Лідерами за темпами зростання виплат є UNIVERSALNA (+584,1%) та ВУСО (+773,2%), тоді як СК «КРАЇНА» демонструє незначне зменшення виплат (-9,6%), що може вказувати на звуження клієнтського портфеля або зниження ризикових зобов'язань.

Аналіз рівня виплат (співвідношення виплачених страхових сум до зібраних премій) дозволяє глибше оцінити якість страхових послуг; середній рівень у 2024 році становить 64,4%, що є вищим за показник 2021 року (57,2%) та свідчить про зростання фактичної компенсаційної спроможності страхових компаній. Водночас, у структурі ринку спостерігається диверсифікація моделей ризик-менеджменту: зокрема, ARX та PZU Україна збільшили рівень виплат понад 69%, тоді як ТАС СГ та УНІКА його знизили – відповідно до 57,4% та 61,0%, що може пояснюватися можливістю переоцінки тарифної політики або більш жорсткого андеррайтингового управління.

Війна суттєво вплинула на стратегічні підходи до діяльності страхових компаній. З одного боку – активізація пропозицій ДМС, орієнтованих на військових, ВПО та працівників критичної інфраструктури; з іншого – необхідність оперативного реагування на зміну запитів клієнтів і розширення покриття медичних ризиків, зокрема реабілітації, психологічної підтримки та телемедицини. Отже, в умовах повномасштабного вторгнення, добровільне медичне страхування стало важливою компенсаторною ланкою у системі забезпечення охорони здоров'я. Посилення ролі страхових компаній у покритті витрат на медичні послуги стало ознакою не лише еволюції фінансових ринків, а й формування нової моделі суспільної стійкості в умовах багатовимірної кризи.

Для коректного аналізу стану та тенденцій розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні важливо використовувати не лише номінальні, але й реальні показники. Номінальні величини демонструють фактичне зростання сум, але не враховують вплив інфляції, аналізуючи їх лише у динаміці з урахуванням дефлятора дозволяє отримати об'єктивну картину. Так, страхові премії зросли з 1,45 млрд грн до 6,52 млрд грн, а виплати – з 1,03 млрд грн до 4,06 млрд грн, тобто ринок ДМС демонструє, на перший погляд, досить стрімкі темпи зростання – 449% та 396% відповідно. Вказані показники свідчать про динамічний розвиток, проте без урахування інфляційного впливу; рис. 1 свідчить, що реальне зростання є значно стриманішим та істотна частина приросту зумовлена інфляцією, а не фактичним розширенням страхового ринку. Реальні суми дозволяють порівнювати показники між роками в сталих цінах, тобто без викривлень, пов'язаних із знеціненням грошей.

Такий підхід важливий для аналізу змін в умовах високої інфляції (як у 2014–2015 рр. або 2022 році). Для якісної оцінки реальних значень потрібно враховувати накопичену інфляцію відносно базового року (у нашому випадку приймається 2014 рік), тобто, реальні значення розраховуються на основі кумулятивної інфляції. Розрахований нами дефлятор вказує, як потрібно скоригувати номінальні показники, щоб перевести їх у реальні значення в цінах 2014 року (табл. 2). У 2014–2024 роках кумулятивний індекс інфляції перевищив 3,47 рази, тобто загальний рівень цін у країні зріс більш ніж утричі. Реальні ж темпи зростання (у цінах 2014 року) для премій склали 159%, а для страхових виплат – 140%. Таким чином, реальний обсяг ринку ДМС зріс у 1,5–1,6 рази, що значно помірніше, ніж вказують номінальні дані.

Попри виклики війни та економічної нестабільності, досліджуваний сектор демонструє стабільну позитивну динаміку. Темп зростання премій перевищує темп зростання виплат, що може свідчити про зростання прибутковості або зміну структури страхових продуктів. У 2022–2024 роках значне інфляційне прискорення зумовлене воєнними діями знизило реальну вартість страхових послуг, попри номінальне зростання. Можна констатувати, що ринок ДМС в Україні демонструє реальне, хоч і помірне зростання, навіть в умовах глибокої економічної турбулентності. Проте, ігнорування інфляційного фактора призводить до хибних висновків про масштаб і стрімкість розвитку галузі, лише оцінка в динаміці, з урахуванням реальних показників, надасть можливість як для стратегічного планування компаній, так і для регуляторної політики.

Зауважимо, що клієнтська база ДМС формується в основному за рахунок корпоративних клі-

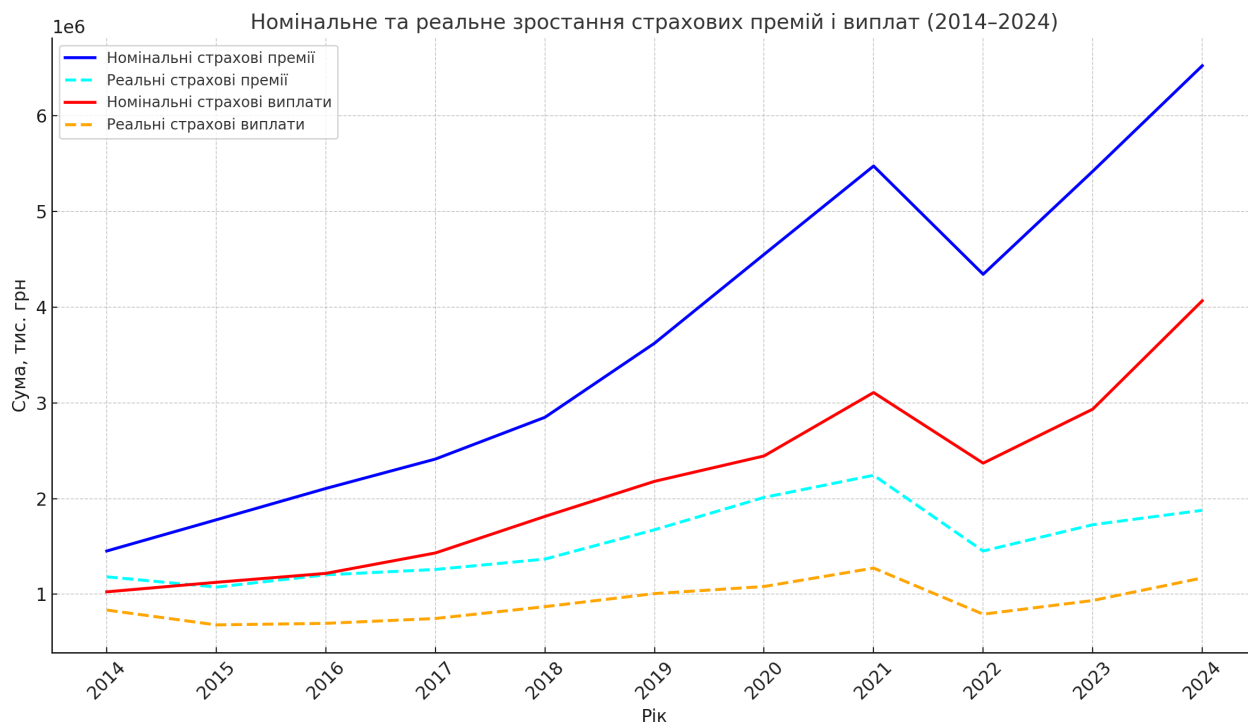

Рисунок 1 – Динаміка номінальних та реальних страхових премій та виплат на ринку ДМС у 2014–2024 рр., млрд грн

Джерело: сформовано авторами на основі [6; 12]

Таблиця 2 – Динаміка номінальних та реальних страхових премій та виплат на ринку ДМС у 2014–2024 рр., тис. грн

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Темп росту
Страхові премії	1452601	1778687	2106237	2413501	2849920	3624005	4552254	5476151	4344624	5420880	6524024	449%
Страхові виплати	1025935	1125391	1218645	1431936	1814266	2180593	2445946	3108819	2370548	2934908	4067733	396%
Індекс інфляції	122,8	134,7	105,8	109,5	108,7	103,9	104,5	107,9	122,6	104,9	110,7	–
Кумулятивний індекс інфляції	1,228	1,654	1,75	1,916	2,083	2,164	2,262	2,44	2,992	3,138	3,474	–
Дефлятор	0,571	0,605	0,814	0,522	0,48	0,462	0,442	0,41	0,334	0,319	0,288	–
Реальні премії	1182900	1075310	1203526	1259452	1368162	1674472	2012794	2244021	1452156	1727250	1877818	159%
Реальні виплати	835452	680358	696347	747236	870975	1007543	1081483	1273934	792337	935147	1170820	140%

Джерело: сформовано авторами

ентів (компаній, які придбали поліси для своїх працівників), що забезпечує 66% премій з медстрахування, водночас частка фізосіб, які придбали поліси в індивідуальному порядку – залишається незначною [12]. Довоєнна схема роботи українського ринку медстрахування була побудована таким чином, що премії страховиків базувалися на колективних договорах від бізнесу, на які в своїй більшості орієнтовані основні страхові програми ДМС. Для індивідуальних страхувальників, які ставлять за мету застрахувати себе та свою родину, поліси пропонують лише

окремі страховики, що визначено не бажанням співпрацювати з фізичними особами через підвищені витрати на медичний асистанс та контроль якості послуг у визначених закладах охорони здоров'я через неможливість масштабування. Як справедливо зауважує С. Соловей, «спрямування добровільного страхування на корпоративних клієнтів відкладає на практиці його ведення глибокий слід. Найбільшою мірою його вплив відчули після 24 лютого 2022 р., коли через повномасштабне вторгнення росії українські компанії почали урізати витрати на утримання персоналу,

а частина з них змушена була відмовитись від медичного страхування своїх працівників. Окрім того, зі складу портфеля медичного страхування вимушено вибули ті підприємства, які опинились у зоні активних бойових дій або в окупації. Водночас, через те, що страхові компанії пропонують своїм корпоративним клієнтам привабливі тарифи масштабного розірвання договорів не відбулось» [14, с. 155]. Для вирішення цієї проблеми й орієнтованості на пацієнта, серед інновацій в ДМС впроваджено діджитальний медичний страховий сервіс для індивідуальних клієнтів «lilo» [1], який має річний план та онлайн підтвердження потрібних документів через застосунок «Дія» та включає формування індивідуального плану здоров'я, цілодобову чат-підтримку команди здоров'я, підбір лікаря, особистий кабінет із даними візитів, призначених процедур та результатів аналізів. Сервіс базується на обслуговуванні мережею клінік «Добробут» у м. Київ, проте в подальшому планується його поширення на інші регіони та розширення сервісного функціоналу, який включає:

- розробку індивідуального плану лікування пацієнта;
- нагляд та моніторинг стану здоров'я пацієнта;
- забезпечення ліками за призначеннями;
- консультаційна допомога;
- госпіталізація та лікування в умовах стаціонару;
- інші медичні процедури.

Загалом, не зважаючи на слабку орієнтацію ДМС на індивідуального страхувальника експерти прогнозують зростання цього сегменту страхового ринку, який за оптимістичним сценарієм за своїм обсягом перевищуватиме на 10–15% за підсумками 2024 року показники довоєнного 2021 року, а відповідно за преміями на 10–12% [11]. Зростання премій обумовлюватиметься з одного боку попитом на ДМС за рахунок повернення за кордону працівників українських підприємств, а з іншого боку – медичною інфляцією, тобто подорожчанням медичних послуг та ліків. Згадані тенденції призведуть до подорожчання вартості полісів ДМС, що породить два варіанти поведінки корпоративних клієнтів у цього сегменті:

- погодження із ціновою політикою і збереження якості медичного захисту своїх працівників;
- перехід на більш дешеві варіанти з погіршенням якості страхового покриття через збільшення франшиз, зниження сублімітів та зменшення переліку опцій в договорі страхування.

Тут варто звернутися до дослідження В. А. Борисової, яка сформулила науково-обґрунтовані пропозиції щодо розвитку системи медичного страхування в Україні та констатувала проблему – «різні показники соціально-економічного потенціалу медичного страхування мають різні напрями динаміки, що виключає можливість однозначної його

оцінки» [8, с. 39–40]. Тобто, на сьогодні, Україна перебуваючи на четвертому році війни та маючи, на перший погляд, зростаючу динаміку ринку ДМС, водночас демонструє дуже суперечливу ситуацію відтоку корпоративних та індивідуальних клієнтів, зменшення їх платоспроможності, «пристосування» ринку до окупації територій та зростаючих ризиків відтоку клієнтів через мобілізацію. Зростання травм та звернень через постійні обстріли зумовлює зниження прибутковості страхового бізнесу особливо в прифронтових регіонах та Києві. Окремого дослідження потребує питання добровільного медичного страхування чинних військовослужбовців. Звісно, ілюзійною буде пропозиція запровадження ДМС в умовах активних бойових дій, бо ми завжди матимемо протиріччя між вигодами клієнта та вигодами страховика, що логічно в умовах надвисокої ризиковості, навіть за умови виключення з страхового покриття бойових поранень. Страховий пакет буде або занадто дороговартісним для страхувальників або комерційно не вигідним для страховиків. Проте, уже сьогодні, слід закладати модель ДМС, яка поширюватиметься на військових в період післявоєнного відновлення. В.В. Трохимчук та І.О. Панкратов провівши порівняльну характеристику базових світових моделей фінансування охорони здоров'я і медичного забезпечення виділяють серед інших і приватно-підприємницьку (ринкову) модель, яка успішно функціонує в США, Південній Корей, Нідерландах [15, с. 34].

Сфера страхування в Україні в подальшому має бути націлена на відбудову економіки, для цього мають бути дотримані ряд принципів [13]:

- формування міжнародної схеми забезпечення страхових гарантій від військових ризиків в Україні на основі корпоративно-керованому механізму, що фінансуватиметься для покриття ризиків у вигляді грошового пулу консорціумом перестрахових компаній, забезпечуючи таким чином довіру інвесторів та покритті військових ризиків. В таких умовах український уряд не зможе надати відповідних гарантій забезпечення, а тому в гарантійних зобов'язаннях обов'язково має бути присутність урядів G7+ та інших міжнародних організацій;

- діє умова страхового покриття виключно військових ризиків – пошкодження активів та майна, окупації, порушення зобов'язань постачання та обслуговування внаслідок військових дій тощо;

- доступність страхування ризиків незалежно від статусу інвестора та розмірів інвестицій;

- обов'язковість участі приватних страхових компаній, які на відміну від державної успішніше використовуватимуть капітал, задовольнятимуть попит та ефективно долатимуть проблеми управління та мінімізації корупційних ризиків. Місцевим страховим компаніям варто відводити роль посередників у стандартизованих угодах,

а крупнішим – міжнародним обслуговувати крупні компанії та проекти на основі індивідуального підходу. Позитиву додаватиме попередня реформа, згідно якої НБУ набув статусу регулятора страхового ринку;

– забезпечення ролі ключового гравця за українським урядом, який визначатиме концептуальні засади щодо критеріїв залучення до міжнародної схеми гарантій інвесторам постачальників страхових продуктів, де має гарантувати прозорість та однаковий доступ до інформації. Водночас управління грошовими ресурсами має перебувати поза прямим контролем держави для забезпечення довіри інвесторів.

Висновки. Отже, у період воєнного стану добровільне медичне страхування в Україні продемонструвало здатність адаптуватися до нових викликів, відіграючи дедалі важливішу роль у забезпеченні доступу до якісних медичних послуг. Попри загострення соціально-економічної кризи, зростає зацікавленість як з боку бізнесу, так і громадян у страхових медичних продуктах, що свідчить про зрушення у сприйнятті ДМС як елементу фінансової та соціальної безпеки. У майбутньому система ДМС потребує подальших реформ, цифровізації та тіснішої інтеграції з державною політикою охорони здоров'я, особливо в контексті повоєнного відновлення країни.

Список використаних джерел:

1. Від топ-менеджерів Helsi. В Україні запустили ще один сервіс. *NV Бізнес*: веб-сайт. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/v-ukrajini-zapustili-neostrahoviy-medichniy-servis-50415408.html> (дата звернення: 10.06.2025).
2. OECD. *Impact of the Russian invasion of Ukraine on insurance markets*, Business and Finance Policy Papers, OECD Publishing, Paris. 2022. DOI: <https://doi.org/10.1787/731d1305-en>
3. The field of insurance during the war. *Golaw*: веб-сайт. URL: <https://golaw.ua/insights/publication/sfera-strahuvannya-pid-chas-vijni> (дата звернення: 08.06.2025).
4. Yehorycheva S., Fysun I., Hudz T., Palchuk O., Boiko N. Innovations in the insurance market of a developing country: Case of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2020. № 17 (4). P.175–188. DOI: 10.21511/imfi.17(4).2020.17
5. Valinkevych N., Polchanov A., Kovalenko Ye. A strategy of insurance market development in conditions of latent military conflict in Ukraine. *Economic Annals-XXI*. 2020. № 182 (3–4), P. 15–24.
6. Базовий індекс інфляції в Україні 2025. *Мінфін*: веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/basic> (дата звернення: 11.06.2025).
7. Баранник Л. Б., Качула С. В. Обов'язкове медичне страхування як елемент системи соціальної безпеки населення. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 56. С. 155–162.
8. Борисова В. А. Діагностика соціально-економічного потенціалу медичного страхування в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2022. № 2. С. 31–41.
9. Василевська Н. С. Медичне страхування під час воєнного стану в Україні: практичний нарис. *Правова держава*. 2023. № 50. С. 120–127.
10. Ерастов В. І. Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_4_38
11. Пшеничний П. Як український бізнес допомагає відновленню ринку ДМС. *DELO*: веб-сайт. URL: <https://delo.ua/insurance/zdorovya-znovu-v-trendi-yak-ukrayinskii-biznes-dopomagaє-vidnovlennnyu-rinku-dms-429453> (дата звернення: 10.04.2025).
12. Рейтинг страхових компаній України. *Форіншурер*: веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/14/12/45> (дата звернення: 11.06.2025).
13. Репко М. Механізм страхування воєнних ризиків для України. *Center for economic strategy*: веб-сайт. URL: <https://ces.org.ua/en/war-risks-insurance-ukraine> (дата звернення: 9.06.2025).
14. Соловей С. Систематизація проблем запровадження медичного страхування в Україні. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2023. Вип. 6. С. 151–160.
15. Тохимчук В. В., Панкратов І. О. Проблеми та перспективи медичного забезпечення військовослужбовців хворих COVID-19, в умовах медичного страхування. *Фармацевтичний журнал*. 2023. Т. 78, № 3. С. 30–38.

References:

1. NV Biznes. *V Ukraini zapustyly neostrakhoviy medychnyi servis* [A non-insurance medical service was launched in Ukraine]. Available at: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/v-ukrajini-zapustili-neostrahoviy-medichniy-servis-50415408.html> (in Ukrainian)
2. OECD (2022). *Impact of the Russian invasion of Ukraine on insurance markets*, Business and Finance Policy Papers, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/731d1305-en>
3. *The field of insurance during the war*. Available at: <https://golaw.ua/insights/publication/sfera-strahuvannya-pid-chas-vijni/>
4. Yehorycheva S., Fysun I., Hudz T., Palchuk O., Boiko N. (2020). Innovations in the insurance market of a developing country: Case of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, 17(4), pp. 175–188. DOI: [https://doi.org/10.21511/imfi.17\(4\).2020.17](https://doi.org/10.21511/imfi.17(4).2020.17)
5. Valinkevych N., Polchanov A., Kovalenko Ye. (2020). A strategy of insurance market development in conditions of latent military conflict in Ukraine. *Economic Annals-XXI*, 182(3–4), pp. 15–24.

6. *Bazovyi indeks inflatsii v Ukraini 2025* [Core inflation index in Ukraine 2025]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/basic/> (in Ukrainian)
7. Barannyk L. B., Kachula S. V. (2023). Obov'yazkove medychno strakhuvannya yak element systemy sotsialnoi bezpeky naselennya [Compulsory health insurance as an element of the social security system]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, issue 56, pp. 155–162. (in Ukrainian)
8. Borysova V. A. (2022). Diahnostyka sotsialno-ekonomichnoho potentsialu medychnoho strakhuvannya v Ukraini [Diagnostics of the socio-economic potential of medical insurance in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya: Ekonomichni nauky*, no. 2, pp. 31–41. (in Ukrainian)
9. Vasylevska N. S. (2023). Medychno strakhuvannya pid chas voiennoho stanu v Ukraini: praktychnyi narys [Health insurance during martial law in Ukraine: a practical essay]. *Pravova derzhava*, no. 50, pp. 120–127. (in Ukrainian)
10. Erastov V.I. (2023). Perspektyvy rozvytku dobrovolnoho medychnoho strakhuvannya v suchasnykh umovakh [Prospects for the development of voluntary health insurance under current conditions]. *Efektivna ekonomika*, no. 4. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_4_38 (in Ukrainian)
11. Pshenychnyi P. *Yak ukrainskyi biznes dopomahaie vidnovlenniu rynku DMS* [How Ukrainian business helps revive the VHI market]. *DELO*. Available at: <https://delo.ua/insurance/zdorovya-znovu-v-trendi-yak-ukrayinskii-biznes-dopomagaje-vidnovlenniu-ryнку-dms-429453/> (in Ukrainian)
12. *Reitynh strakhovykh kompaniy Ukrainy* [Ranking of insurance companies in Ukraine]. Available at: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/14/12/45> (in Ukrainian)
13. Repko M. *Mekhanizm strakhuvannya voiennykh ryzykiv dlya Ukrainy* [Mechanism for war risk insurance for Ukraine]. Available at: <https://ces.org.ua/en/war-risks-insurance-ukraine/> (in Ukrainian)
14. Solovey S. (2023). Systematyzatsiya problem zaprovadzhennya medychnoho strakhuvannya v Ukraini [Systematization of problems in implementing health insurance in Ukraine]. *Publichne upravlinnya: kontseptsii, paradyhma, rozvytok, udoskonalennia*, issue 6, pp. 151–160. (in Ukrainian)
15. Tokhymchuk V. V., Pankratov I. O. (2023). Problemy ta perspektyvy medychnoho zabezpechennya viiskovosluzhbovtiv khvorykh na COVID-19 v umovakh medychnoho strakhuvannya [Problems and prospects of medical support for military personnel with COVID-19 under health insurance]. *Farmatsevtichniy zhurnal*, vol. 78, no. 3, pp. 30–38. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 13.06.2025